

Universitätsbibliothek Wuppertal

C. Cornelii Taciti Opera Qvæ Exstant

Tacitus, Cornelius

Antverpiae, 1668

Ad librum I.

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1742](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1742)

IVSTI LIPSI

A D

C. CORNELII TACITI

ANNALIVM LIBRVM I.

EXCVRSVS.

B

A.

PAG. 7.

IGNIS originem nescio: nisi quod antiquum video, & à temporibus Antoninorum. Herodianus sanè in Commodo statim meminit, ut rei vulgata, ubi de Lucillâ sorore eius: Οὐδὲν ἦτον ἰδρυταὶ καὶ ὁ Κόμμοδος ἐφύλαττε πρῶτος τῆ ἀδελφῆ. Καὶ γὰρ ἐπὶ τῆ βασιλείᾳ θρόνον καθῆσο ἐν τοῖς διατέροις, καὶ τὸ πῦρ ποσειπύπιδεν αὐτῆς: Nihilò feciùs Commodus honores sorori suæ seruauit. nam & in theatris sellâ imperatoriâ sedebat, & ignis eam præcedebat. Item de Marcia Commodi concubinâ: Ἡ ἑδὼν, inquit, ἀπέχετο γαμετῆς γυμνασίου, ἀλλὰ πάντα ὑπέρχεν, ὅσα σεβασῆ, πάλω δὲ πρὸς: quæ nihilò differebat à legitimâ vxore, sed omnia vt Augustæ

Prælatio
ignis. Prin-
cipatus in-
signe.

aderant, præter ignem. Et de Pertinace: Κατῆλθεν ἐπὶ τὸ σωέδειον τὸ βελῆς, ἕτα τὸ πῦρ ἐλάσας ἐαυτῆ ποσειπύπιδου, ἕτε πᾶν ἄλλο τῆ βασιλικῆν συμβόλων εἰς ὑψὺς ἀρθῆται: Venit in Senatũ, neque ignem sibi passus præferri, neque aliud vllum principatus insigne attolli. Nec ambigimus de more. Illud tamen mirum, bis mirum, non alium è Græcis Latinisque exprimere tam insignitam rem, præter Herodianum. Non Dionem, non Capitolinum, Spartianum, Lampridium, qui eadem scripserunt illi. Nec enim, quod sciam, meminerunt verbo. Quis tamen iste ignis? non è carbonibus aut ligno, nec qualis ille apud Horatium pruna batillus: lampas tantum fuit. Rem adhuc ignotam doceo, firmoque ex M. Antonino in libris suæ vitæ: Ὅτι δὴ αὐτὸν ἔστ, inquit, ἐν αὐτῆ βιομῶντι μήτε δορυφορήσεως χεῖρ, μήτε ἐδῆτων σημειωτῆς, μήτε λαμπάδων καὶ ἀνδριάντων τοιοῦτῶν πρῶτος, καὶ τῆ ὁμοίᾳ κόμπε. Describit recensetque insignia omnia principatus, & posse, ait, eum qui in aulâ viuat, carere stipatoribus, carere veste insigni purpuraque, item lampadibus, & certis statuis, simili que luxu. Vt ergo in deorum cultu adhibita lucernæ facesque, ut docui in * Electis; sic Imperatorum. Opinor autem Romam traductum morem è Persis. Illorum

Silentium
de eo more
apud pri-
scos.

Qualis ille
ignis.

* Cap. III,
lib. I.

Denim Regi prælatus ignis. Xenophon lib. VIII. Παιδείας. Καὶ πῦρ ὁπίσθεν τῆ ἀρμῆτος ἐπ' ἐχάρας μεγάλης ἀνδρες εἰπόντες: Ἐπὶ τὸν ἕρποντα ἕρποντα Cyrus. Imò & Asiaticis, si rectè capio Ammianum lib. XXIII. Feruntque etiam (si iustum est credi) ignem cælitus lapsum apud se sempiternis focolis custodiri. cuius portionem exiguam faustam præisse quondam Asiaticis regibus dicunt. Diadema autem primus Romanorum Principum usurpauit Aurelianus: uti in vitâ eius Victor. Et si alibi malè id refert ad Caligulam. Purpuram quis primus sumpserit, adhuc quero.

Diademate
quis primus
vltus.

B.

PAG. 10.

CUM Antonius vellet se Liberum patrem dici, & hoc nomen statuis subscribi: Occurrerunt venienti ei Athenienses cum coniugibus ac liberis, & Dionysiam salu-

salutauerunt. Benè illis cesserat, si nasus Atticus ibi substitisset. dixerunt despondere ip- A
 fos (*malim, ipsi*) in matrimonium Mineruam Musam suam, & rogauerunt vt duceret.
 & Antonius ait ducturum, sed dotis nomine imperare se illis mille talenta. Tum ex
 Græculis quidam ait . . . . . Huic quidem impune fuit, sed Atheniensium sponsa-
 lia mille talentis æstimata sunt. quæ cum exigerentur, multi contumeliosi libelli pro-
 positi sunt, sicut ille qui subscriptus est statuae eius, cum eodem tempore Octauiam
 vxorem haberet & Cleopatram: Hoc tu euita restituas, tibi habe. *Primum offendimus in
 Mineruâ Musâ, quoniam neque Dio nominat in hac historiâ, Αθλων dixisse contentus: nec cognomen
 nostrarum dearum scio aliàs adhæsisse Mineruæ. Itaque inducâ eâ voce scribo, Mineruam
 suam, nata fuit ex confusâ repetitione litteræ vocisque sequentis. In summâ discrepat idem Dio,
 qui ἐξατόν μιν ἄδασαι imperatas pro dote ait, id est Romano ritu H-S. quadragies. Mille autem ta-
 lenta Senecæ, paullo minùs faciunt ducenties quadragies: sexto tanto immaniore summâ. Tamen
 non muto. Græculi iocum, cui spatium vacuum, doleo abesse: at Latinum commodè restituo,
 Octauia res tuas tibi habe. Quicumque ille, comiter iocatus est ex deuortij Romani formâ. B
 Cùm enim Cleopatram amaret haberetque Antonius: ecce subscripsit iste quasi nomine Antonij
 Octauiam repudiantis, Octauia res tuas tibi habe. Quæ sollennia in libello repudij verba fuisse,
 iam notum. Appuleius: Tu quidem ob istud (ita emendo) tam dirum facinus confestim
 thoro meo diuorte, tibi que res tuas habeto.*

IN Senecæ loco de Mineruâ Musâ, mente nunc & manu amplector sententiam Iani mei Gro-
 tij, amœnissimi & acutissimi viri, reponentis, Mineruam Musicam. Inter nobiles Athenis sta-
 tuas fuit Minerua hoc cognomento; sic dicta, quoniam dracones in Gorgone eius ad ictus
 citharæ tinnitu resonant. Plinius lib. XXXIV. cap. VIII.

PAG. II.

C.

NEC viri solùm ad sacerdotium adscripti magni huius diui, sed, quod rideamus, femina. C
 Adeò proiecti in adulationem tunc mores. Marmor:

P. POSTVMIAE. P. F. PAVLLAE.
 SACERD. D. IVLI. AVGVST.

Liua, prima
 Aug. sacer-
 dos.
 * Adde Vel-
 leij locum
 huic rei quæ
 correxi An-
 nalium
 lib. XIII.
 sub initium.
 Ouidio no-
 ua lux.

Item in Hispaniis, LVCR. L. F. CAMPANA. FLAM. PERP. DOMVS. AVG.
 id est, Lucretia L. filia, Flaminica perpetua. Exemplum huius rei à Liuiâ, quæ miro exemplo,
 * sacerdos sui viri: & quidem ex decreto Senatus. Dio LVI. extremo: Τότε δὲ ἀδυνατίσαντες
 αὐτὸν, καὶ διασώτας οἱ ἐῖργον, καὶ ἵκεσαν τὴν Λικρίαν ἀπέδεξαι: Tunc verò consecrantes Augustum,
 sodales ei & sacra instituerunt, & sacerdotem Liuiam. Quod noto eò libentiùs, vt lux
 inde adfulgeat tenebricoso Ouidij loco, IV. De Ponto:

Nec pietas ignota mea est, videt hospita tellus
 In nostrâ sacrum Cæsaris esse domo.
 Stant pariter natusque pius, coniuxque sacerdos,
 Numina iam facto non leuiora deo.

Arriani
 egregia irri-
 tio harum
 ineptiarum.

Natus pius, Tiberius est: coniux sacerdos, Liua. Puto ad hac sacerdotia, quæ cum am- D
 bitu & sumptu adfectabant in provinciis passim, pertinere Arriani locum elegantem, De ser-
 monibus Epicteti, lib. I. cap. XIX. Σήμερον τις ἑσθρῆ ἱεροσύνης ἐλάλει μοι τῶ Ἀυγούστου. λέγω αὐτῷ, ἀν-
 θεοπεῖ ἀφες τὸ πρῶγμα. διαπανήσεις πολλά εἰς ἐδέν. Ἀλλ' οἱ τὰς φωνάς, φησι, γράφοντες, γράψαι τὸ ἐμὸν ὄνο-
 μα. Μήτι ἐν σὺ τοῖς ἀναγκάσκει λέγεις παρὸν, Ἐμὲ γράψασιν; εἰ δὲ καὶ νῦν δύνασαι παρῆναι πᾶσι, ἐὰν
 διαδοῖς, τί ποιήσεις; Μενείμω τὸ ὄνομα. γράψω αὐτὸ εἰς λίθον, καὶ μὲν. Ἀγέ, ἔξω δὲ Νικοπόλεως τίς σε μεῖα;
 ἀλλὰ χρυσουῖ σέφαρον φορήσω. εἰ ἀπαξ ἔπιθυμῆς σεφάνη, ῥόδιον λαβὼν παρῆναι, ὅψαι γὰρ κομψότερον. Le-
 pidus & ad Philosophum dialogismus: Hodie, inquit, locutus mecum quidam super sa-
 cerdotio Augusti. Dico ei, Mi homo mitte rem, sumptum multum facies frustra. At
 scribæ publici, inquit, (corrupta hac parte Græca) nomen meum adnotabunt. Num tu
 igitur legentibus omnibus coram dices, Me inscripserunt? & vt nunc possis adesse om-
 nibus legentibus, mortuus quid facies? Manebit meum nomen. inscribe ipsum lapidi,
 & ma-

A & manebit. Age, extra Nicopolim autem quæ memoria tui? At coronam auream gestabo. (quæ scilicet ornati sacerdotes, dum faciunt, ex Livio, Plutarcho, aliis.) Si prorsum appetis coronam, roseam indutus circumi; aspectu enim id iucundius.

Coronati sacerdotes in factis.

D.

PAG. 14.

PRIMVS Prætor Romæ institutus, anno Urbis CCCXXCVIII Furius Camillus. *Lib. VII.* Suidas in voce *πρωτοπρω*. Additus alter anno DX. cui cognomen datum Pergrini, quod plerumque inter ciues ius diceret & peregrinos, *Epitoma Livi XIX.* Additi duo alij, anno Urbis DXX. Sicilia & Sardinia in prouinciam redactis, qui illuc cum imperio mitterentur, *Epitoma XX.* Iterum duo, victis Hispanis, anno DLVII. Ita in uniuersum ad id tempus Prætores sex: è quibus duo iuri dicundo præerant, reliqui in prouincias mittebantur ex partes iudiciorum. Id mansit, donec *Quæstiones perpetuæ* constituta, anno DCV. L. Censorino, M. Manilio Coss. Patribusque tunc visum, ut in totum magistratus sui annum Prætores in urbe manerent. è quibus duo, more prisco, ius dicerent: reliqui quattuor publicis iudicijs præessent. iidem omnes exacto anno, sorte in prouincias prætorias mitterentur. Cornelius deinde Sulla Dictator auxit *Quæstionum publicarum numerum*: pariterque Prætorum non tamen eatenus, ut quot *Quæstiones* essent, totidem Prætores: (errat largiter Pomponius, qui id sensit; quia plures sæpè *Quæstiones* apud eundem Prætorem exercitas constat:) sed in uniuersum addidit duos. Ita non plures octo Prætores ad Ciceronis æuam: idque ex variis eius scriptis clarum: non decem, ut voluit Iurisconsultus. Oppressa mox rep. C. Cæsar dictator primus instituit decem, quo pluribus bellorum sociis honorem eum gratificaretur. *Dio lib. XLII.* *Ἐνα πλείους αὐτῶν (σω. α. γ. ω. ν. ὡ. ν. intellego) ἀμείψθη, σεαυτῶν τε δέκα ἐς τὸ ἑπὶ ἑπτὰ, καὶ ἑπτάς ἑξ ἑπομισησῶν.* qui Pomponium refellit disertim. Sed nec in eo numero stetit Cæsar, creauitque biennio post, XIV. iterumque anno post XVI. idque, ut Dio idem ait, in multos annos. At Augustus rep. & imperio potitus, pariter variam se in hac creatione gessit. Anno Urbis DCCXXXI. minuit *Cæsarianum numerum*, retraxitque ad decem. *Dio LIII.* *Ταῦτά τε ἔταξ ὁ Αὐγύστος ἐπιόντε, καὶ σεαυτῶν δέκα, ὡς ἔδει ἐν πλείονων δέκα ἑπτά ἀπέδειξε.* Velleius: Imperium magistratuum ad pristinum redactum modum. tantummodò octo Prætoribus allekti duo. Anno DCCLXIV. creauit XVI. propter turbam competitorum: ita tamen (ait Dio lib. LVI.) ut posterioribus deinceps multis annis XII. dumtaxat crearet. Atque hoc est quod hîc Tacitus de duodenario numero tradito ab Augusto adseuerat: Verè & rectè, si respicias instituta eius extrema. Nam ad prima adiecit oculos Pomponius, qui XVI. Prætores constituit sub Augusto. & in tempore saltem errat. At quòd Tiberium iurasse Tacitus ait se numerum XII. non excessurum: quis Pontifex periurio eum soluet? Nam ego manifestò hominem teneo, ex Dionis testimonio lib. LVIII. qui adfirmat Tiberium, anno Urbis DCCLXXXVI. quindecim Prætores creasse, additque: *Καὶ τὸ ἐπὶ πολλὰ ἐν σωέβη, ὡς ἔστι μὲν ὅτι ἑκατάδεκα, ἐστὶ δ' ὅτι καὶ παρ' ἑνα, ἢ καὶ δύο χεῖρες ἐνεῖδεν.* Et hoc in plures annos factum, ita ut interdum sedecim, aliàs vno duobusque plus aut minus, crearentur. Imò Claudius Imp. aliàs XIV. aliàs XVIII. creauit; interdum medio inter hos numero. *Vide eundem Græcum, lib. LX.*

Prætorum origo Progetius.

Quæstiones perpetuæ, quando.

Sulla auget Prætorum numerum. Pomponius errat in Prætt.

Sub Cæsare quot Prætt. Anno Urbis DCCXXII.

Hæc ex Dionis lib. XLIII. Sub Augusto quot. Varietas magna in numero.

Tiberius falsò adseuerat, se non excessurum.

Sub Claudio quot.

E.

PAG. 14.

IULIVS Cæsar ius creandi magistratus non totum à populo tulit, crudà adhuc seruitute: sed cum eo diuisit. Suetonius satis clarè, cap. XLI. * Comitiam cum populo partitus est, ut ex parte consularis competitoribus, de cetero numero candidatorum, pro parte dimidià, quos populus vellet, pronuntiarentur: (iustum comitiorum verbum esset, renuntiarentur:) pro parte alterà, quos ipse dedisset. (scribe, edidisset.) Et edebat per libellos circum tribus missos scripturà breui, Cæsar Dictator illi tribui. Commendo vobis illum & illum, ut vestro suffragio suam dignitatem teneant. Vbi vides, Consulibus exceptis, in ceterorum suffragia æquale ius principi fuisse cum plebe. Nam Consules quidem, summi imperij olim nomen, & ipse

Comitia qualia sub Cæsare. * Vide Dionem lib. XLIII. actis anni DCCLXXXVI. Suetonij le. ut scilicet correctio.

Comitia sub Aug. Suetonius explicatus, prater mentem vulgi.

Et ipse et secuti principes seposuerunt Senatui sibi que. Augustus deinde Comitiorum pristinum ius (verba Suetonij sunt, cap. XL.) reduxit: ac multiplici pœnâ coërcito ambitu, die comitorum tribulibus suis, &c. Quo loco pristinum ius, non vetus illud accipio quod integrâ libertate: sed hoc idem, quod à patre eius Iulio institutum. Pristinum tamen idèd, quia per bella ciuilia et impotentem Triumviratum, abolutus Casarianus mos. quem reduxit longo intervallo nunc Augustus. Eum Suetonij sensum (nam interpretes silent aut vacillant) adstruo ex Dione, lib. LIII. Οἱ τε δὴμοι ἐς τὰς ἀρχαῖαις καὶ τὸ πλεῖστον αὐτῶν σκελετοῦ, ἔτι μὲν ἐπὶ τῶν ἀρχαίων ἦσαν. Τὰς γὰρ ἀρχαίας, τὰς μὲν αὐτῶν ἐκλεγομένων δεσποτῶν, τὰς δὲ καὶ ἐπὶ τῶν δυνάμεων τε ὁμίλων καὶ τῶν ἀρχαίων ποικίλων, ἐπιμαρτυροῦν, ὅπως μὴ ἀνεπιτήδειοι, μὴ ἐν ἀδελφείῳ, ἢ καὶ δεκάσι δαποδ ἐκινῶνται: Populus autem ad comitia iterum conueniebat: etsi nihil tamen fiebat, quod Augusto displiceret. Nam & ipse quosdam futuros magistratus designabat; alios populo & conuentui, ex more prisco, eligendos permittens, id modò curabat nequi indigni, nève per coitiones aut ambitum designarentur. Aliquid tamen plebi etiam cum consulum comitiis fuisse, videtur colligi ex Dione LIV. in actis anni DCCXXXIV. Tiberius primus, animis Quiritium fractis iam et ad seruitium factis, ius omne sibi et senatui sumpsit, populi nullo loco. Quod Tacitus his verbis voluit, comitia è campo ad patres tralata. Sed in Consulibus quid eius æuo fuerit, Tacitus ipse effari non potest sine huius libri: De comitiis consularibus, quæ tum primùm illo principe ac deinceps tuère, vix quidquam firmare amsim. adeò diuersa non modò apud auctores, sed in ipsius orationibus reperiuntur. Potest Dio: qui videtur omnem consulum renuntiationem ad Tiberium referre: aliorum magistratum ad Senatum, commendatione principis interpositâ. quem lib. LVIII. vide. Ex eo tempore expers suffragiorum populus, donec Caius Tentauit comitorum more reuocato, suffragia populo reddere, ait Sueton. cap. XVI. scilicet Tiberij instituto omisso, Augusti reuocato: sed idem ille omisit. Tiberianum que morem, apud secutos principes valuisse deinceps, clarum ex memoriis rerum.

Comitia Tiberiana, cuiusmodi.

In consularibus obscura.

Caius innovat, & omittit.

PAG. 16.

F.

* Cap. 11. Deni asses, diurnum militis.

Errat Ferretus; refellit que.

* Turpi notatione conciliatur vox.

Discrimen inter Denarium & Denos asses.

* Vide Elephas. Fruta Denarii æstimatione ex Aureo menstruo.

* LXXXIII. cap. 111.

ORIGINEM et progressum stipendij Romani docui nuper in * Electis, et verè Aureus in mensem fuit, id est, deni in diem asses, ut hic milites fatentur. Quomodo ergo iidem milites, statim denarium petunt, quasi ad stipendium augendum? Ut singulos denarios mererent. et, Ut denarius diurnum stipendium foret. Nonne enim, inquit, denarius idem quod deni asses? Et Æmilius Ferretus quidem post multum æstum hæsit in hoc vado. Locos eos pugnantes sic conciliat, quasi milites petant, inquit, duplicari stipendium: id est alios denos asses, prater illos datos. Vir optimus non didicit conciliaturas. Quod Suetonius dicit voluisse eos æquare stipendio Prætorianis, (ij autem binos denarios capiebant:) de Germanico milite dixit, non de Pannonio, ut censet ipse, et post eum vir doctus. Dio de hac seditione nimis clarè, τὸ τε σύμπαν, ἐπὶ τῶν ἀρχαίων ἐπὶ σεπτόμεθι ἠδελον, καὶ δεχόμενοι ἡμερῶν φέρον, τὰ τε ἀδελφείῳ αὐτῶν ἐν τῶν σεπτόμεθι λαμβάνειν ἡζίου. En, petebant, ait, δεχόμενοι ἡμερῶν: Et vniuersè, neque supra decimum sextum annum militare volebant; & Drachmam diurnum stipendium habere; & præmia statim in ipsis castris accipere. Non ergo duas, ut volunt illi. Sed quid alludo? res sic se habet. Aliud illo æuo Denarius, aliud deni asses. Per bella videlicet ciuilia (et sentimus etiam nunc) creuerat auri pretium et argenti. Itaque Denarius XVI. primò assibus, (et pro ratione, sestertius item assibus quattuor, quod ex Mæciano et Vitruuio disco) tandem æstimari XII. cœpit, in eoque stetit, Augusti et sequentium aliquot Principum æuo. Quo argumento? Claro quidem, è loco Suetonij, ut nos eum emendauimus orchestra non dubio consensu, in Domit. cap. VII. Ex quo clarum, aureum Romani militis stipendium fuisse in menses. At si aureus: ergo non plus XXV. denariis. Abi nunc ad mensularios, et reduc denos in diem asses (ita ut mensis dies habeat triginta) ad denarios XXV. reperies Denarium ipsum planissimè valuisse duodecim asses. Quid ergo miraris, si milites pro denis assibus denarium petant: ut quinque scilicet denarios in mensem faciant lucri? At acriter in hanc sententiam pugnat * Plinius. qui ait in militari

C

D

A militari stipendio semper denarium pro decem assibus datum Pugno, ego eum tam tranquillum reddam, quam alcedo olim mare. Nam Plinius quidem planè à me est. Ea inquit, seueritas disciplinae militaris fuit, ut quamquam denarij pretio saepius aucto, miles tamen nihil inde commodi senserit; sed proinde illi in stipendium denarius processerit, quasi si esset tantum assium denum. Ea Plinij mens: aut si alia, de prisca rep. sensit, non de hac Augustea. Simile prorsus ante annos paucos vidimus in urbe, urbium oculo Hispani militis in petulanti illa seditione praecipuum postulatam fuit, ut Aureos in solutum acciperet prisca aestimatione, non hac grandi quae obtinebat. Nec impetrauit fecitque lucri in auri pretio fiscus: quod olim in argenti res Romana. Porro quod ad modum hunc stipendij attinet: scire licet eundem propemodum fuisse Graecis. Daricum enim in menses accipiebant, id est xx. drachmas: in expeditione Cyri, sesquidaricum extorserunt, tantum non per seditionem. Xenophon, lib. I. Περὶ ἀναβάσεως Κύρου. Ὁ Κύρος ὑπαρχεῖται ἡμιόλιον πᾶσι δῶσεν ἔσθ' ἑστ' ἑστ' ἀντὶ δαρεῖος, ἕνα ἡμιδάρειον τὴν μίωδον τῆς σεσπώτης: Cyrus promittit sesquialterum stipendij prioris & recepti se daturum: ita ut pro Darico in mensem, sesqui-Daricum acciperent singuli. Et similis de Darico menstruo locus, VII. libro. Melior ergo conditio militis Romani.

E Plinio obiectum, solutum.

Graecanicū stipendij idem modus ferè.

G.

PAG. 16.

SVETONIUS id quoque ab Augusto esse ostendit, sed obscurius, cap. XLIX. Quidquid ubique militum esset, ad certam stipendiorum praemiorumque formulam astrinxit: definitis, pro gradu cuiusque, & temporibus militiae, & commodis missionum: ne aut aetate aut inopia post missionem sollicitari ad res nouas possent. Nam commoda missionum, hanc pecuniam accepit. Sed clarissime Dio, lib. LV. summa etiam praemij expressa: Χαλεπῶς δὲ δὴ τ' ἑσπώτῳ πρὸς τ' ἀθλῶν συμμερότητα δὲ τὰς πολέμους τὰς τότε ἐπισηκότητας ἐχ' ἡμισυ ἐχόντων, καὶ μηδενὸς ἔξω τῆς τετραχίλιας τ' ἑσπώτης σφίσι χρόνος ὅπλα λαβεῖν ἐθέλοντος, ἐψηφίσθη, ὅτις μὲν ἐκ τῆς δωροεικῆς πενταχίλιας δραχμῶν ἐπειδὴν ἐκκαίδεκα ἔτη, ὅτις δὲ ἐτέροις ἑξαχίλιας ἐπειδὴν εἴκοσι ἑσπώτωνται, δίδοσθαι: Cum milites praemiorum tenuitatem, ob bella tunc exorta, aegre ferrent, nec facile quisquam extra definitum militiae tempus arma sumere vellet: decretum est, ut Praetorianis quinque millia drachmarum postquam sedecim annos, reliquis tria millia darentur, postquam viginti militassent. Ex quo loco pronum mihi eluere vetustam Suetonij maculam, Cal. cap. XLIV. Ceterorum increpita cupiditate, commoda emeritae militiae ad sexcentorum millium summam recidit. Haec praemia enim haud dubie intellegit. At quomodo constat immanis illa sexcentorum millium summa: si ex Dione verissimum est ἑξαχίλιας δραχμῶν tantum, id est, Romano more, duodena millia nummum destinata iis fuisse? Caligula autem de ea ipsa summa aliquid recidit. Scribe igitur, ad sex millium summam. Ea enim veritas: & Caligula dimidium imminuisse putandus est praemij militaris. Pretium operae est sane haec loca inter se conferris, & non per caliginem ultra sciri rationem militiae sub Augusto. Haec pecunia alio nomine, Emeritum dicta: quia scilicet emeritis debebatur. Modestinus: Qui militiae tempus in desertione impleuit, emerito priuatur. Et, Ut veteranus restituatur, & emerita accipiet. Menander Arrius, Et praemia & emeritum capiet. Sueton. in Aug. cap. XXIV. Alias legiones immodeste missionem postulantibus citra commoda emeritorum praemiorum exauctorauit. ubi malo, emeritorum & praemiorum. Commoda iustae militiae idem scriptor dixit Vitellij cap. xv. Dilectum eam conditione in urbe egit, ut voluntariis non modo missionem post victoriam, sed etiam veteranorum iustaeque militiae commoda polliceretur. Dio alibi adferere videtur, eam pecuniam adtributam pro agris, his verbis: Καὶ δέταξεν (Augustus scilicet) τὰ τε ἔτη ὅσα οἱ πολῖται ἑσπώτωνται, καὶ τὰ χροῖατα, ὅσα πανσάμφοροι τ' ἑσπώτης, ἀντὶ τ' χαίρας, ἢν αἰεὶ ποτε ἦτοισιν, λήψωνται: Annos, quot ciues in legionibus militarent, definiuit; & pecunias, quas soluti militiae, pro agris (quos semper petebant) acciperent. Cui ambigo an adsentiar, quia non semel hic in Tacito & pecuniae mentio & agrorum.

Praemij eius definita ab Aug. summa.

Suetonius emaculatus.

Emeritum ea ipsa pecunia.

* Lib. LIV. Ea pecunia, an agrorum vice data.

PAG. 17.

H.

Præfectus
castrorum
quando.
Vegetius
emendatus
obiter.

Quæque le-
gio suum
Præf. ha-
buit.

Lapsus viri
docti, qui
hunc con-
fundit cum
Præf. Præf.

D E S C R I B I T *Vegetius lib. II. cap. X.* Erat etiam castrorum Præfectus licet inferior dignitate, tamen occupatus non mediocribus causis. Ad quem castrorum positio, valli & fossæ destinatio (*nescio an designatio*) pertinebat. Tabernacula vel casæ militum cum impedimentis omnibus nutu ipsius curabantur: præterea ægri contubernales, & medici à quibus curabantur. vehicula, sagmarij, nec non ferramenta quibus materia fecatur vel cæditur: item ligna vel stramina, arietes, onagri, ballistæ, ceteraque genera tormentorum procurabat aliquando ne deessent. Is post longam probatamque militiam legebatur, ut certè (*potius, rectè*) doceret alios, quod ipse cum laude fecisset. *Quæ verba ad lucem huius loci pertinent, & plurimum infra, in quibus de castrorum Præfecto. Cuique autem legioni suus castrorum Præfectus fuit, si tamen tenderet seorsum. Colligo ex Tacito, lib. XIV. Pænius Posthumus, Præfectus castrorum secundæ legionis. & Velleio lib. II. At è Præ-* B
fectis castrorum duobus, quàm clarum exemplum L. Eggius, tam turpe Ceionius prodidit. *Supra Tribunos militum collocare eos visus noster Histor. secundo in pompâ Vitellianâ. Ante aquilam Præfecti castrorum, Tribuniq; & primi Centurionum candidâ veste. Vir egregius, cuius memoriam amo, colo, in Semestribus suis censuit hunc eundem esse cum Præ-* C
torij Præfecto. *& Vespasiani auum etiam auget hac dignitate, quoniam Suetonius scripserit: Polla patrem habuit Vespasium Pollionem ter Tribunum militum, Præfectumque castrorum. Abi vir maxime, lucrifac, reliquæ virtutis tue causâ, censoriam hanc notam.*

PAG. 18.

I.

Ornari insi-
gnia, quid
fuerit.

Floribus co-
ronata.

* Malè in
Suet. aquila.
plures enim
legiones.

Vnguentis
perfusa.

Fulgur insi-
gnium.

Signa in-
compta,
quid, &
quando.

R E B V S *letis & militiâ prosperâ, ornari signa mos fuit, lauru, floribus, vnguentis. Clau-* C
dianus: *Lætaturque tamen: Mauortia signa rubescunt
Floribus, & subitis animantur frondibus hastæ.*
Suetonius Claudij cap. XIII. Verùm intra quintum diem oppressus est, legionibus in
pœnitentiam religione conuersis: postquàm denuntiato ad nouum Imperatorem iti-
nere, casu quodam an diuinitus, neque * aquilæ ornari, neque signa conuelli potue-
runt. *Et Orosius eadem de re: Die dicto ut in vnum vndique ad nouum Imperatorem
conuenirent, neque aquilæ ornari, neque conuelli quoquo modo signa mouerive po-
tuerunt. Signa ergo in eiusmodi letitiis obuiamque itionibus ornabantur. cui rei adhibita etiam
vnguenta. Plinius lib. XIII. cap. IV.* Aquilæ certè ac signa puluerulenta illa ac custodiis
horrida inunguntur etiam festis diebus. vtinamque dicere possemus, quis primus in-
stituisset. Ita est: hac mercede corruptæ terrarum orbem deuicere aquilæ. *Nec aliud est,
quod noster hic appellat insignium fulgorem. Ita lib. XV.* Hinc agmina legionum steterè ful-
gentibus aquilis signisque, & simulacris in modum templi. *Et Liuius etiam lib. XXVIII.*
Asdrubal clamore equitum excitatus, vt ex tabernaculo profiluit, tumultumque ante
vallum & trepidationem suorum, & procul signa legionum fulgentia plenosque ho- D
stium campos vidit. *et si paullo aliter id accipio de fulgore argenti, puluere deterfo: quia nondum
illo æuo notus luxuria mos. Contrâ in tristitiâ & rebus artis, signa horrida & incompta. Tacit-
us in funere Germanici: Præcedebant incompta signa, versi fasces. Libro IV. Histor. Re-
uulsæ imperatorum imagines, innexa signa, fulgentibus hinc inde Gallorum vexillis:
Libro XV. de fugâ Pæti: Corbulo cum suis copiis apud ripam Euphratis obuius, non
eam speciem insignium & armorum prætulit vt diuersitatem exprobraret. Nec plura
mihi notata de hoc parum cognito adhuc militiæ ritu. Illud addo, manasse videri à statuis deorum:
quas melioribus diebus, vnguentis perfundebant, quasi in cultum & honorem. Aquila autem
nonne dii militares? Cicero IV. in Verrem: Omnes matronas & virgines conuenisse, cum
Diana exportaretur: vixisse vnguentis, compleste & coronis & floribus. Arnobius libro I.
Si quando conspexeram lubricatum lapidem, & ex oliui vnguine ordinatum. vbi ma-
lim*

Alim, odoratum. Apuleius i. Florid. Lapis vnguine delibutus. Seneca Fragmento de Superstitione: Alius fictor est, alius vnctor. Lapis vetus Romae: DEINDE. CORONIS. INLATIS. SIGNISQVE. VNCTIS. Vide quae notavi lib. II. Elect, cap. XVIII.

K.

PAG. 20.

RES initium habuit non à Iulio Cesare, ut famam esse video, sed ab Augusto. Nam Caesar quidem tributum nomine H. S. quadringentis imposuit Galliae victae, uti apud Suetonium & Eutropium in melioribus libris legi: censendi provinciam rationem non ipse, non priores instituerunt ante Augustum. Ille auctor rei. Claudius oratione, quam in Senatu habuit Censor. Sed districtè iam Comatae Galliae causa agenda est, in qua si quis hoc intueretur, quod bello per decem annos exercuerunt Diom Iulium: idem opponat centum annorum immobilem fidem obsequiumque, multis trepidis rebus nostris plusquam expertum. Illi patri meo Druso Germaniam subigenti, tutam quiete sua securamque à tergo pacem praestiterunt. & quidem cum ad census (nescio an, à censu) nouo tum opere & in adueto Gallis ad bellum auocatus esset. Quod opus quam arduum sit, nobis nunc cum maximè, quamuis nihil ultra quam ut publicè notae sint facultates nostrae exquiratur, nimis magno experimento cognoscimus. *Ait clarè, Nouo tum opere & Gallis in adueto. Rem insignem epitoma Livi non tacuit, libro CXXXIV. Cum Augustus conuentum Narbone ageret, census à tribus Gallis, quas Caesar pater vicerat, actus. Idque accidisse ex Dione disco, septimo Augusti consulatu.* *Εἰ δὲ τὰς Γαλατίας ἐλθὼν ἐπαύθῃ διέτευσεν. Ἐκεῖ οἱ τε τὸ ἐπισημοῦσθαι οἱ ἐδίδου, καὶ τὰ τέτων ἀνετίσταντο ἔτι, ἅ τε τ' ἐμφυλίων πολέμων ἐνδύς ἐπὶ τῇ ἀλώσει σφοδρὸν ἐπισημοῦσαν, ἦν, καὶ αὐτῶν, καὶ διαπραγμάτευσε, ἐπὶ τὸν βίον τὴν τε πολιτείαν διεκόμισσε.* Verùm, cum in Gallias venisset, illuc substitit. Nam & Britanni missuri iam legatos videbantur. & res Gallorum inquietae etiam, quia subactis illis statim bella ciuilia erant confecta. Itaque & censum illorum egit, & vitam remque publicam composuit. *Huius autem census duplex modus. Videntur enim tributum & in capita contulisse: & in agros, lacus, pecudes, aliasque facultates. Prius illud eleganter ab Ammiano suggestum, lib. XVI. ubi de Iuliano Cesare verba: Quam profuerit anhelantibus extrema penuria Gallis, hinc maximè claret, quod primitus partes eas ingressus pro * capitibus singulis tributum nomine vicenos aureos repperit flagitari, discedens verò septenos tantum munera vniuersa complentes. Tertullianus Apologetico: Sed enim agri tributo onusti, viliores; hominum capita stipendio censa, ignobiliora: nam haec sunt notae captiuitatis. Panegyricus scriptor in laudibus Constantini: Septem millia capitum remisisti quartam amplius partem nostrorum censuum. & statim: Remissione ista septem millium capitum, viginti quinque millibus dedisti vires, dedisti opes, dedisti salutem. iterumque: Certè & tum liberi parentes suos cariores habent, & mariti coniuges non grauati tuentur, & parentes adulatorum non poenitet filiorum, quorum onera sibi remissa latentur. quae postrema non est ut villo modo transferas ad capita, quae vocabant, agrorum. Alias non sum ignarus illud ipsum tributum, quod pro modo agrorum penderent, Capitationem dictam à Iurisconsultis, & Saluiano Massiliensi, libro V. Plerique pauperum atque miserorum spoliati resculis suis, & exterminati agellis suis, cum rem amiserint, amissarum tamen rerum tributa patiuntur: cum possessio ab his recesserit, capitatio non recedit, scilicet à numero iugorum & capitum quibus agri coluntur. Sed perseuero, ut Galli in capita contulerint etiam humana. De agris autem, lacubus, aliisque, quae obnoxia tributo: habes apud Iurisconsultos De censibus, & Panegyristem illum ipsum: Iacebat illa ciuitas non tam * innixa Romanis, quam virum defectione prostrata: ex quo eam noui census exanimauerat acerbitas. Nec tamen iuste queri poterat, cum & agros qui descripti fuerant haberemus, & Gallicani census communi formulâ teneremur, qui fortunis nemini possumus aequari. Vtrique censui olim praepositi ex primâ nobilitate viri, ut Drusus ab Augusto, Germanicus hic à Tiberio. Videturque ea non exigua dignitas fuisse, ex Tacito, libro XIV. Census per Gallias à Q. Volu-*

Quando census coepit. Non à Iulio, ut putant, sed ab Augusto.

In septimo eius Constantii.

Modus eius census.

* Capita etiam pro pabulis iumentorum, Ammianus lib. XXI.

Capita agrorum.

* Puto leg. inuisa.

Exactores & praepositi census.

fio & Sex. Africano, Trebellioque Maximo acti sunt, æmulis inter se per nobilitatein A Volufio atque Africano. Trebellium dum vterque dedignatur, supra tulere. In lapide,

Q. MANILIO
C. F. CORDO. T.
LEG. XXI. RAPAC.
PRÆF. EQVIT. EXACT.
TRIBVT. CIVITAT. GALL.
FAC. CVR.
CERTVS. LIB.

Tabulæ
census.
De anno &
trib.
Quando ex-
acti ij cen-
sus.

Id est, Exactori tributorum ciuitatum Gallia. Hi census in tabulis perscripti. Dio in vita Caligula: Κυβόλων δέποτε, & μεθ' αὐτῶν ἐπὶ εἰν οἱ ἀργύριον, ἠπλοῖε τὰς τῆς Γαλοῦ τῆς ἀπογραφῆς, καὶ ἐξ αὐτῆς τὰς πλεονεξίας δανατοδίνων κελύσσας, &c. Vnde Tabulæ censuales in codice Theodosiano, & Iustiniani l. IV. De Agric. & censit. & alibi, Pagina censuales. Actique videntur singulis lustris. Panegyricus: Quinque annorum nobis reliqua remisisti. O lucrum omnibus B lustris felicius! aut etiam singulis annis. Nam ecce in Tacito anno post, P. Vitellius & Scantius mittuntur ad census Galliarum, lib. II. Tributum tamen ipsum, videtur olim descriptum fuisse in singulos menses. Docet factum Licinij Procuratoris apud Dionem, qui, ut ait, eò malitia peruenerat, ut quoniam singulis mensibus tributum erat Gallis pendendum, quattuordecim de- finiret anni menses. Vide rem non iniucundam, apud optimum scriptorem, quod quidem ad ritus priscos adinet, libro LIV.

PAG 24.

L.

Contra Sue-
tonium dis-
putatio, de
Caligulae
natali solo.

Ad primum
Suetonij ar-
gumentum.

Ad II. argu-
mentum.

* Tabulis
Iouis.
Ad tertium.

Ad quartum.

S VETONIVS non spernit solum sententiam hanc, sed longâ & acri disputatione euertit. Cui manus ego nondum do. Quid enim? an vulgus eius aui (nam versiculi illi, Caligulâ principe, statim diuulgati sunt) nesciit Imperatoris sui solum genitale? tam impudenti mendacio ludere ius fuit? Non Plinius & Tacitus, ea quæ Suetonius, peruiderunt? Scilicet iis cura non fuit inspiciendi Actæ logi. non copia? nugæ. At enim, inquit, natus est Caius patre suo & C. Fonteio Coss. pater autem Consulatum eum anno toto gessit, & quidem in vrbe. Non igitur nasci potuit in castris: quoniam pater demum exacto Consulatu in Germaniam est missus. Primum, Suetoni, quod tu sumis ut datum, fieri potest ut quis illorum iubeat te reponere. ambigo, inquam, utrum illæ meæ partes consentiant consciscantque natum eo anno Caium esse. Video enim dissentire alios in numero annorum quos dicitur vixisse. Et quid si paullo antè natus sit, cum pater in Germaniâ esset? quid si paullo post? Deinde, mi homo, queritur quando natus Caligula sit, non quando satus. Nonne ipso patre Consule ut tu vis, nasci potuit in castris? Nec enim opus credo eam ad rem presentia patris. Nam Germanicum constat ex Dione statim à clade Varianâ continenter in Germaniâ mansisse, ad hunc usque Consulatum. Suspiciari autem probabiliter possum, uxorem, quæ tumida & vicina partui, relictam ab eo in Germaniâ donec vterum posuisset. Nam circumduci in longo itinere feminas, ut prisca dicebant, incientes, non ex more, non ex vsu. Potuit ergo nasci in castris, & tamen in Consulatu patris. Sed in Actis reperio, ais, natum eum Antij. Quid si nomen tibi imponit, & Actæ de alio quopiam Caio, filio pariter Germanici, senserunt? Non enim Caligula cognomen discriminis causâ, opinor, apponi potuit Actis. quoniam professio apud Actæ, nato statim puero fieri solita: cognomen autem illud postea in castris illi datum, à veste. Denique contra tabulas Actorum, Plinij pagina est, & hic noster fidelissimus senex: mihi quidem testis * ἐκ τῆς Διὸς δέλτων. Addis amplius, ex Augusti epistolis liquere bimulum demum perductum in castra: non ergo ibi natum. Batuis tu, non pugnas: rude, non gladio feris. Quid enim obstat Agrippinam peperisse in Germaniâ, redisse in urbem mariti sui Consulatu: deinde ipsam & in- fantem in Germaniam reuertisse? Quod Antium prætulit omnibus secessibus Caius: quin tu hoc argumento, Tiberium Capreis genitum dicis, Tibure aut Lanuuij Augustum? Itaque quidquid Suetonius conetur; me quidem iudice, hæc pars adhuc, ut in formulâ Senatoriâ est, maior esse videtur. Cui, præter consulares illos, subscribunt pedanij Senatores, Sex. Victor, & Athenæus libro IV. cap. VII.

M. PRO-

M.

PROVINCIA RV M diuisio à Cesare Augusto in sexto Consulatu facta duplex. Alia populo data, alia Cesari. In eas quæ populi, propriè dicti Proconsules mittebantur: in Cesaris, Legati aut Propratores. qui interdum tamen & Prætores dicti; aut coniunctim Legati propratores, ut in lapidibus plerumque. Rectorum, & Præsidium nomen generale est: etsi Præses, Præsidiæque prouincias, de Cesarianis reperies etiam, significatione artâ. Discrimen inter Proconsules Legatosque multum. Primò, quòd ij in populi prouincias missi, quæ ferè inermes: hi in Cesaris, quæ copiis instructæ. II. quòd illorum annua tantùm administratio: (unde in Taciti lib. III. Flamen ait, quanto facilius se abfuturum ad vnus anni proconsulare imperium? Et Apuleij Florid. II. Quid nobis cum istis proconsulum vicibus? quid cum annis breuibus & festinantibus mensibus?) horum longior contractiorve, ut Cesari visum. III. Proconsules sorte missi. eoque Suetonius Aug. c. XLVII. ceteras prouincias Proconsulibus sortitò permittit: & Tacitus, lib. III. eoque etiam Asiæ sorte depellendum incusauit: at Legati, Cesaris dilecti, ἀδελφοὶ, ut ait Dio. Statius lib. I. Silu.

Qui propriè proconsules & legati.

Discriminâ inter utroque.

Coniungit utroque Tacitus lib. II. Qui sorte, aut in suis prouinciis teneant.

cùm tanti lectu rectoris habenas Gallice fortunâ non admirante subisti.

IV. Proconsules statim egressi urbe insignia imperij sumunt (τὰ δ' ἀρχαῖα ἐπισημα, ait Dio) putalictores, fasces; nec deponunt, nisi ingressi iterum urbem: at Legati, non antequam prouinciam attigerint, & in ipsâ prouinciâ deponunt. V. Proconsules * pacato habitu, & gladio non accincti fuerunt, (ex instituto quidem Augusti, quod tamen postea mutauit:) Legati, ἡσθεσιωνῶν σολῆν, id est paludamentum, gestarunt, & gladium, ut quibus ius esset militis animaduertendi. VI. Proconsules sex licitoribus fascibusque usi: quinque dumtaxat Legati qui Consulatum nondum gessissent. Dio auctor, LIII. Septimò, Proconsuli tres Legati fuere: Legato vnus. Dio ibidem. Atque hæc discrimina. sed ex iis nihil eruas, cur prouinciarum Cesaris conditio (quod tamen hinc ex Tacito clarum) melior pensiorque. Nisi id tamen in bonum prouincialium vertit, quod utraque prouincia vni credita Legato. ideoque minus onerum in alendo ipso & cambus illis qui tribunal lambunt. Clarè Tacitus lib. V. Is Macedoniæ tum intentus Achaiam quoque curabat.

* Statium hinc intellege, lib. V. Silu. ad Critonum: Mille vrbes Asia sortitò rexerit annò Imperium mulcente turgâ.

N.

SED quis olim, quæso, modus lucaris? omnia enim aut peruadit aut tentat nostra curiositas. **V**ulgaris actoris videntur fuisse denarij quinque. Seneca epist. LXXXI. Ille qui in scenâ elatus incedit, & hæc resupinus dicit, Imperito Argis, seruus est, quinque modios accipit & quinque denarios. Aut certè septem, ut apud * Lucianum in loco qui re & verbis Seneca illi par: Εὐκότας μάλιστα τοῖς τραγικοῖς ἐπέμοις ὑποκριταῖς, ὧν ἦν ἀφελής τὰ θεωρηπέια, καὶ ἡ χροσόπασον ἐκείνων σολῶ, τὸ καταλειπόμενον ἐστὶ γαλοῖον ἀνθερόπιον, ἐπὶ δὲ δεαχμῶν ἐς τὸν ἀγῶνα μειωόμενον: Similes maximè tragicis illis histrionibus, quibus si personas auferas, & auratam illam vestem; quod relinquitur, ridiculus homuncio erit, septem drachmis ad certandum dagendumque conductus. Mutata tamen sepius res, cùm vulgus editoresque multa adderent histrionibus famosis, præter morem. Ideò Tiberius, Ludorum ac munerum impensas corripuit, mercedibus scenicorum recisis. & M. Antoninus Imp. Temperauit scenicas donationes, iubens vt quinos aureos scenici acciperent: ita tamen vt nullus editor decem aureos egrederetur. magno tamen corruptis moribus incremento, si pro quinque denariis ventum ad aureos quinque. Sed Seneca, fortasse & Lucianus, de diurnâ mercede agunt: Capitolinus de menstruâ, aut certè productione totâ. Aut denique merces tam ampla ad principes scenæ pertinet, non ad pueros histrionum. Quod ait de editore, video labi virum doctum. hoc iubet Imperator, ut nemo editor, id est Prætor aut magistratus qui ludos præbet, suggerat ius supra decem. estque quasi correctio in capite eiusce legis. Sed unde hæc pecunia? sæpè ab editoribus, sæpè à fisco. Ideò Glossæ. Lucar, μισθὸς ἀπὸ φίσκου. Alias, Lucar, τὸ διαζήμιον. Plutarchus, τὸ τελέμενον εἰς τὰς θιάσας.

Quis modus lucaris.

* In Icaromenippo.

Lucar sæpè mutatum.

Capitolinus explicatus.

ADD. NOTAVI è Capitolino quinque aureos statam mercedem fuisse scenicorum. Adde A Scholiastem Iuuenalis in illud,

Premium
lustrionum.

victori populus quod postulat aurum.

Vt in theatro, inquit, solent petere quinque aureos. nam non licebat amplius dare.

I V S T I L I P S I

A D

C. CORNELII TACITI

ANNALIVM LIBRVM II. B

E X C V R S V S.

PAG. 42.

A.

Reges Parthorum quatenus ad Romanos pertineant.

ARTHORVM reges, qui innexi rebus Romanis: *ulteriora mihi non sunt cura.*

I. ORODES. *Iustino, Herodes: Plutarcho, Teridate. qui vicit Crasum.*

{ PACORVS, à P. Ventidio victus ca-
susque. Dio, & alij.
PHRAATES; Plutarcho, Phra-
ortes. C

II. PHRAATES. *cum quo M. Antoninus bellum gessit. Teridates eum regno pepulit: sed ipse breui pulsus, Phraate restituto. cui legitimi filij quattuor.*

{ SARASPADES.
CEROSPADES.
PHRAATES.
VONO-
NES. eius F. } MEHERDATES.

Vnus ex concubina Romanâ muliere, Thermusa, genitus. qui astu matris in Parthis remansit. de quo Ioseph. lib. XVIII. cap. III.

{ PHRAATACES, nothus.

III. PHRAATACES, *patris interfector, maritus matris. breui pulsus, facinorum odio, moritur. Idem Iosephus.*

IV. ORODES, *Iosepho, Herodes, nescio cuius proles. cœtu popularium factò casus in sacrificio vel venatu, ob crudelitatem. Ioseph.*

V. VONONES. *de quo hic Tacitus, & loco dicto Iosephus.*

VI. ARTABANVS. *non ex rectâ priorum regum stirpe, tamen Arsacides & Medorum antea D rex, ait Iosephus. Contra eum rex missus à Tiberio Phraates, de quo supra, Vononis frater. sed in viâ perit. postea Teridates (nescio cuius proles, nepos tamen Phraatis) qui pepulit Artabanum, iterumque ab eo pulsus. Regnum tenuit ad Claudij principatum.*

Eius filij: { ORODES. qui Armenia rex. Tacit. lib. VI.
DARIVS. qui Vitelliano fœdere cum Artabano, obses missus Romam. Iosephus. Is est quem nominat Suet. Calig. cap. XIX.

VII. GOTARZES. *Artabani frater, qui necem ipsi filiisque maturavit. Tacit. lib. XI.*

VIII. * VARDANES, *item Artabani frater. pepulit Gotarzem. Tacit. lib. XII.*

IX. GOTARZES, *iterum, mortuo fratre. Contra eum submissus MEHERDATES, filius Vononis, imperante Claudio. Frustra. victor pœlio Gotarzes.*

* Imperitavit Apollonij tempore. Vide Philostratum l. I.

X. VONO-

EXEMP
Xenoph